

Gipuzkoako zaharren egoitzak greban **Bi urte hitzarmenik gabe**

62 greba egun egin dituzte 2018ko irailean hasi zirenez geroztik. Gipuzkoako egoitzetan eta eguneko zentroetan lan egiten duten gerokultoreak, erizainak eta garbitzaileak dira. 5.000 langile dira sektorean, ia denak emakumeak. Soldata arrakala gainditzea eskatzen dute. Kale garbitzaileen soldatarekin alderatu dute beraiena eta %30 gutxiago jasotzen dute urtean, 6.000 euro, alegia.

 ONINTZA IRURETA AZKUNE

Grebalarien eskaerak

Hastapen-akordioa ELAren (ordezkaritzaren %60) eta patronalaren gehiengoaren (Adegi eta Matia 2020) artean adostu zen 2018 bukaeran, negoziazio mahaitik kanpo. Aurre-akordioaren arabera ondokoak dira Gipuzkoako sektore osoari eragingo lioketen hobekuntzak:

1. Bi esparruetako hitzarmenen sinadura: Gipuzkoako sektore hitzarmena sinatzea batetik eta ELA sindikatuak hainbat egoitzatan lortuak dituen enpresa hitzarmenak mantentzea bestetik.
2. Hitzarmenak 2017 eta 2020 arteko balioa izatea.
3. Soldata igoera kontsumoko prezioen indizea gehi %8 izatea, lau urtetan ezartzeko.
4. Antzinasunagatik 42 euroko igoera, 2021erako lortzeko.
5. Igande eta jaiegunetan 45 euroko igoera, 2021erako lortzeko.
6. Norberaren eginbeharretarako, jardunaldi barruan, hiru egun izatea. 2021erako lortzeko.
7. 20 minutuko atseden ordaindua, 2020rako.
8. Sei urteko eszedentzia umeak 10 urte egin arte, eta bost urtekoa langileak menpekoren bat badu bere kargu.
9. Lanaldi murrizketa umeak 15 urte bete arte.
10. Lanaldi osoko lanpostuak eta kontratu mugagabeak.

ELAren ustez, aurre-akordioak Gipuzkoako Foru Aldundiaren oniritzia nahikoa zuen gero negoziazio mahaian hitzarmena sinatzeko patronalekin. Foru Aldundiak ez du onartu aurre-akordio-rik dagoenik eta patronalak (Adegi eta Matia 2020) adierazi du ez duela hitzarmenik sinatu. ELAK erantzun du esanez izenpetutako agiririk ez, baina patronalaren adostasuna adierazten duen testua badagoela eta horren frogak badietuela sindikatuak.

GORKA RUBIO / FOKU

SINDIKATUEN ORDEZKARITZAK. ELAk %60ko ordezkari-tza dauka, LABek %20koa eta CCOO eta UGTk gainerako %20koa.

Bizkaian 2016ko martxoan hasi eta 2017ko hondarrean bukatu zen greba luzearen antza du Gipuzkoako egoitzetako langileenak. Sektore bereko langileak atera ziren kalera Bizkaian eta gatazka sakon aztertzen hasiz gero ezauzgarri berberak agertuko zaizkigu.

Ia langile guztiak emakumeak dira eta emakume izateagatik baldintza prekarioetan ari dira lanean, hasi soldatik eta neke fisiko eta psikologikoraino. Egoitzetan eta eguneko zentroetan adinekoak zaintzen dituzte, menpekotasun handia duten pertsonak. Gaur arte (eta oraindik ere bai) emakumeen arduratza jo dira zaintza lanak, eta doan egin dituzte. Poliki-poliki zaintza lanak ordaintzen hasi dira, baina emakumeek jarraitu dute lan horiek egiten. Prestigiorik gabeko lanak dira, ikusezinak, eta gaizki ordainduak.

Gipuzkoako gatazkan %60ko ordezkari-tza duen ELA sindikatuak alderaketa-ariketa egin du ondoko helburuarekin: gizarteari ikusaraztea, era praktikoan, gizon eta emakumeen lanpostuen arteko aldeak nolakoak diren. Sindikatuak soldata arrakala erakutsi

du, kale garbitzaileen eta egoitzetako langileen sektoreko soldatak alderatuta. Ikasketa maila antzekoa izanda eta lan-ordu kopuru bera eginda, kale garbitzaileek, ia denak gizonak, emakumeak baino 6.000 euro gehiago kobratzen dituzte urtean. Idoia Elustondo ELA sindikatuaren Gipuzkoako egoitzetako arduraduna da eta soldata arrakala erakusteko eman digu adibide hau, eta galdera bat proposatu du gogoetarako: "Nire galdera da ea zer den garrantzitsuagoa, kaleak garbitzea ala menpeko diren pertsonak zaintzea".

2029an Euskal Autonomia Erkidego-ko biztanleriaren ia herenak (596.000 pertsona) 65 urte baino gehiago izango ditu. Mugimendu feministak batez ere azken bi urteotan aldarrikatu du zaintzak gure bizitzaren erdigunean egon beharko lukeela eta horretarako gizarte eredu aldatu behar dela. Mugimendu feministari kasu egin ala ez, zaintzak bai ala bai hartuko du garrantzia, besterik ez bada ere populazioa zahartzen ari delako.

Beste gauza bat da zaintza nola kudeatzen den. Gipuzkoako egoitzen sek-

torea Bizkaikoaren tankeran kudeatzen da. Foru Aldundiaren ardura da adinekoen zaintza. Erakunde publikoak azpikontratatu dauka zerbitzuaren %90. Adeg, Matia 2020, Lares eta Garen dira egoitzak kudeatzen ari direnak. Pribatizazioak zer dakarren oso ondo dakite langileek. Aitziber Aranberri usurbildarra Donostiako Villa Sacramento egoitzetako langilea eta ELAko ordezkari sindikala da. Ondokoa esan zuen duela gutxi egoitzetako gatazkaz Argiak antolatatu zuen hitzaldian: "Hamabi urtetan hiru enpresa ezagutu ditut, saldu egin gaituzte, eta aldatuta bakoitzean murrizketak datoz. Zerbitzu publikoa eskaintzen dugu, baina enpresa pribatuak ari dira kudeatzen, eta enpresak diru etekina bilatzen du. Gure sentsazioa da Diputazioak ez duela kudeaketaren inongo jarraipenik egiten. Greba egunetan bai, orduan axola zaiena egoiliarren ongizatea da, baina greban ez gaudenean zer? Ez gara iristen, jende gutxi gaude denak ongi artatzeko, eta orduan Foru Aldundiari ez zaio batere axola?".

Langileek abandonu sentsazioa dute orokorrean, eta salatu dute gatazka ga-

Egunean 92 minutuz daude langileak egoiliarrekin

Bizkaiko zaharren egoitzetako grebalarien aldarrikapen berak errepikatzen dira Gipuzkoan ere. Lan baldintza hobek nahi dituzte, eta era berean, egoiliarrek hobeto eta denbora gehiago zaintzeko modua izatea eskatzen dute. Bestela esanda, soldata duina irabazi, eta korridorean batera eta bestera lasterka ibiltzeari utzi nahi diote, ratioak handitzea nahi dute, egoiliar bakoitzeko lan-esku gehiago izatea, alegia. Beharginen lan karga gehiegizkoak bi ondorio ditu: egoiliarrei ematen zaien arreta kalitate kaskarragokoa da eta langileek neke fisiko eta psikologiko handia nozitzen dute.

ELA sindikatuak Hego Euskal Herriko egoitzetako kalkuluak atera ditu. Langilea egoiliarrekin eguneko zenbat denboraz egoten den neurtu du. Denbora horretan egiten diren lanak zenbatu dira: garbiketak, komunera eramatea, jaten ematea, orraztea, bizarra kentzea, oheratzea, eta abar luzea. Egoitzaren erabiltzailea gutxienez bi orduz artatzeko proposamena egin du sindikatuak eta horretarako zenbat lan-ordu gehitu beharko lirakeen kalkulatu du:

Herrialdea	Gaur egun zaintza denbora pertsonako	Gutxieneko aldarrikapena
Gipuzkoa	92 minutu eguneko	%30 lan-ordu gehitzea
Bizkaia	60 minutu eguneko	%100 lan-ordu gehitzea
Araba	88 minutu eguneko	%41 lan-ordu gehitzea
Nafarroa	88 minutu eguneko	%41 lan-ordu gehitzea

Langile kategorien arabera	Gutxieneko aldarrikapena
Zaintzailea Erizaina Garbitzailea Sukaldaria	Bi ordu pertsonako egunean Eguneko 24 orduetan %53 gehitzea bat 50 egoiliarrentzat

raian erakunde publikoek betiko leloa errepikatu dutela: enpresak eta langileek konpondu behar dituztela arazoak, Foru Aldundiak ez daukala zerikusirik horretan. Honela labur daitezke gaur egungo zaintza ereduaren itogin nagusiak: etekinak azpikontrataturako enpresentzat dira, Foru Aldundiak bere ardurei ihes egiten die, eta galtzaileak zaintzaileak eta zainduak dira.

BI URTEREN ONDOREN KORAPILOA ASKATU EZINIK

ELA sindikatuak %60ko ordezkariak du gatazkan eta LABek %20koa. Bakoi-tza bere aldetik ari da protestak bideratzen. Une honetan, negoziazio mahaiian, LAB, UGT eta CCOO daude. ELAk utzia du mahaia, inolako aurrerapausorik ez dagoela argudiatuta. Negoziazio mahaia biltzeko hurrengo data uztailaren 12a da.

Gehiengoa duen sindikatuaren eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren arteko harremana azken bi urteetan egon den egoerarik okerreanean dago. Sindikatuak aurrekaririk gabeko erasotzat jo du 2018ko hondarrean gertatutakoa.

ELAk 2018ko martxoan iragarri zuen irailean greba hasiko zutela langileek. Ordurako negoziazio mahaitik alde egin-da zegoen sindikatu eta dioenez, Foru Aldundiaren oniritzia zeukan mahaiz kanpo patronalekin aurre-akordioa lortzen saiatzeko. ELAk dio Adegirekin eta Matia 2020rekin (patronala bi horiek eta Garen eta Laresek osatzen dute) lortu zuela aurre-akordioa 2018ko abenduan eta horren berri eman ziola Foru Aldundiari. Sindikatuaren esanetan, Diputazioak aurre-akordioan adostutakoa finantzatzeari uko egin zion. Salatu du Diputazioak aurre-akordioa dagoenik ukatu duela, ELAren alde bakarreko proposamena izan dela, alegia.

Aurrekaririk gabeko eraso dela dio Idoia Elustondok: "Gauza bat da esatea ez duzula akordioa finantzatuko, baina guretzat larriena da gezurretan aritzea, esatea ez dugula aurre-akordiorik sina-

tu. Dokumentua faltsifikatu zuten. ELA gizartearen aurrean gezurtizat aurkeztu dute. EAJk hordagoa jo digu. Bizkaiko gatazkan sentsazio gazi-gozoa izan zuten eta ez dute nahi Gipuzkoan halako garaipenik izaterik. Maite Peñak [Gizarte Politikako diputatuak] esan zigun hau ez dela Bizkaia II izango".

Greba egunetan bai, Foru Aldundiari egoiliarren ongizatea axola zaio, baina greban ez gaudenean zer? Ez gara iristen, jende gutxi gaude denak ongi artatzeko, eta orduan Foru Aldundiari ez zaio batere axola?"

AITZIBER ARANBERRI
GREBALARIA

2017an hitzarmena ber-ritzea egokitzen zen eta bi urte igarota ez dago ezer. LAB, CCOO eta UGT negoziazio mahaiian daude %40ko ordezkari-tzairekin. Hiru sindikatuaren mobilizatzen ari den bakarra LAB da. %60 duen sindikatuak, ELA, negoziazio mahaitik kanpo dago. ELAko grebalariek 62 greba egun egin dituzte irailtik hona, azkenekoak apirilaren 26tik maiatzaren 10era. Torlojuak estutze aldera eta gizarteari egoeraren berri emateko asmoz maiatzaren 2tik 10era Gipuzkoa osoan kanpaina egin dute. Eskualdez

Negoiazio mahaian sindikatuen ordezkariaren %40

O rdezkaritzaren %20 LABek dauka eta CCOO eta UGT-rekin batera negoziazio mahaian jarraitzeko apustua egin dute, ELAk ez bezala. Ane Sarriegik, LABeko Gipuzkoako egoitzetako arduradunak, dio ez dutela ulertzen eta onartzen ELAren jarraia. Patronalak mahaian eskainitakoa onartzeko prest ez daude (soldata izoztea proposatu du), baina mahaitik altxatzeak zentzurik ez duela dio Sarriegik. ELAk eta patronalaren zati batek (Adegi eta Matia 2020) mahaitik kanpo negoziatzen jarraitu izana salatu du sindikatuak. Gertaera hori da egoitzetako borroka ELAekin batera ez egitearen arrazoietakoa bat, eta bestea, edukizkoa da. LABek Gipuzkoako sektore hitzarmena lehenesten du, eta ELAk egoitzetan lortuak dituen hitzarmen zehatzak ez ditu jokoan jarri nahi. Aldarrikapen zehatzetara joz, LABek ratioak igotzea lehenesten du; langile gehiagorekin haien osasuna zainduko litzatekeela eta egoiliarrek hobeto artatuak liratekeela azpimarratu du Ane Sarriegik. Gatazkaren ardura nagusia Gipuzkoako Foru Aldundiak duela dio Sarriegik, "zerbitzua publikoa delako, finantzazioa publikoa delako, eta sektorea esku pribatuetan dute utzia. Gatazka konpondu behar du Foru Aldundiak".

Aspalditik ari dira protestak egiten eta maiatzaren 21etik 25era greba egunak egingo dituzte.

EGOITZETAKO LANGILEAK DONOSTIAKO BULEBARREAN PROTESTAN. Nagusiaren esklabo direla salatzen ari dira eta ezkerrean dagoen langilea Adegi eta Lares azpikontratak irudikatzen ari da, diruak gainezka egiten diola.

eskualde, herri garrantzitsuetan, esku-orriak banatzen ibili dira, emakumeen prekarizazioa eta Foru Aldundiaren jarrera salatzen. 280.000 esku-orri banatu dituzte. Maiatzaren 6an ELAko Hego Euskal Herriko 700 militante elkartu ziren Donostian esku-orriak postontzietan sartzeko eta autoen kristaletan jartzeko.

Greba garaian langileek %70eko (lan zama gutxiena dagoen uneetan) eta %80ko (lan gehien dagoen orduetan) zerbitzu minimoak pairatu dituzte. Grebaldia hasi zenean %60 eta %70ekoak ziren, baina Foru Aldundiak minimoak igotzea lortu du. Grebarik ez den egunetan larri ibiltzen direla salatu dute langileek, bada greba egunetan egoiliarrek artatzeko arazo are larriagoak bistaratzen dira. Aitziber Aranberri grebalariek ondokoa dio grebarik egiten ez duten egunetako erritmoari buruz: "Lan fisikoa eta psikologikoa oso gogorra da. Obrako langileak bezain nekatuta ateratzen gara. Psikologikoki ere bai, pertsonekin ari gara lanean, bakoitzak bere beharrak ditu eta langile falta badago. Gure esaldi erabiliena da 'itxaron pixka bat, orain ezin dut'. Ez gara iristen denera. Denbora markatuta dugu zeharo. Orain dena estutzen dute".

EGOILIARREN SENIDEAK LANGILEAK BABESTEN ARI DIRA

Egoiliarren senideek ondo dakite zeinen larri ibiltzen diren langileak, erabiltzaile denak ondo artatu ezinik. Senide talde batek agerraldia egin zuen maiatzaren 4an Gipuzkoako Gizarte

Politikako Sailaren aurrean, haien kezka eta haserrea erakusteko. Senideek salatu dutenez, langileak egoiliarrek egoki artatzeko iritsi ezinda ibiltzen dira eta lan karga gehiegizkoak dituzte. Grebak egoera larriagotu duela adierazi dute. Foru Aldundiari esan diote langileen eta patronalen arteko gatazkaren giltza berak duela, eta salatu dute aurre-akordioak ez duela aurrera egin Diputazioak hala nahi izan ez duelako. Maite Peña diputatuari galdetu diote ea zergatik ez duen finantzatu nahi ELA sindikatuak eta bi patronalek egindako hastapen akordioa. Bestalde, egoiliarrek artatzeko jartzen duten dirua berreskuratzeko bideak aztertzen ari direla iragarri dute. Greban zerbitzuak okerragoak izan badira ere, Foru Aldundiak enpresei betiko kopurua ordaindu izana salatu dute. Senideek, bestalde, greba egunak izanda ere, berdin ordaintzen segitu dute. Langileek greba egin dutelako jasotzen ez duten dirua enpresek poltsikoratzen dute.

Grebalariek ez dute beti erabiltzaileen babesa izaten, inondik ere, eta EAEn Gizarte Ekimeneko Ikastetxeen gatazka da horren adibide. Gurasoek ez dituzte irakasleak babestu, seme-alaben egoera salatzea izan da gurasoen helburua. Bizkaiko zaharren egoitzetako greba luzean, aldiz, Babestu egoiliarren senideen taldea sortu zuten. Langileen aldarrikapenekin bat egin eta protestetan elkarrekin hartu zuten parte. Zaintza gatazkaren erdigunera ekarri zuten, eta zainduak ondo egoteko zaintzaileak zaindu behar direla aldarrikatu. ●